

izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

„ pol leta 1 „ 60 „

„ četri leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Prošnja za polajžbo pri iztirjevanju dače.

Vrli odborniki okrajnega zastopa (Bezirks-Ausschuss) pri sv. Lenartu v Slov. goricah so državnemu zboru na Dunaju po svojem državnem poslancu g. Hermanu predložili sledečo prošnjo: „Visoka zbornica poslancev! Zavolj mnogih nerodovitnih letin, slane, toče, povodnij itd. je naše kmetско prebivalstvo močno ubožalo. Posestniki so pri hranilnicah in drugod hudo zadolženi. Le malo izmed jih je na svojih posestvih toliko pridelalo, da bi zamogeli obresti za najeti kapital plačevati. Vsled tega so začeli ne samo privatni upniki, ampak tudi hranilnice tožiti dolžnike in posestva po dražbah prodajati. Število takih posilnih prodavanj se je zadnja 3 leta grozno pomnožilo. Pogosto bila so komaj za polovično ceno prodana posestva, včasih pa še za manjšo. Posestva ne dajejo več prejšnjega dobička in ker jih čedalje več na prodajo prihaja, zgubila so na vrednosti. Vsak, kojemu se posestvo po posilni dražbi proda, je gotov berač, ker malokdaj kdo več obeča, kakor vknjižeri dolgovi znašajo. Ova huda stiska nam je uže mnogo novih kmetških nemaničev, beračev, porodila. Ali stiska še ni do vrha vzklopela. Lani smo imeli še precej dobro letino pa nam vendar ni pomagano, ker nimajo pridelki nobene primerne cene. Posestnik mora prej nezaslišano veliko pridelka prodati in še mu ni mogoče toliko denarja dobiti, da bi obresti za vknjižene dolgove poplačal, dače in doklade poravnal, ki so grozovski narasle. Kaj čuda, da je kmetški stan v največji nevarnosti popolnem uničen biti, ta prevažni stan, ki plačuje državi največ dače, njej daje največ vojakov in prideluje vsem potrebni kruh. Za kmetški stan se država nikoli ni toliko zmenila, kolikor za obrtnijske podjetnike, kojim je pred par leti prišločila z državnim posojilom mnogih (80) milijonov. Tudi od strani davkarije najdemo kmetški posestniki redko kedaj usmiljenja. Visokej vladi je znano, kako je kmetско prebivalstvo ubožalo, kako zemljišča prejšnjo vrednost zgubila, kako se pridelki dobro prodati ne morejo, pa vendar dačo

prav trdno iztirjava! Zavolj dolžnih davkov in pristojbin (Gedühren) se zajemljajo posestva z eksekutivnim rubežem, in se včasih uže zaradi manjših zneskov sekvestraciji podvržejo, premakljivo blago (Fahrnisse) pa eksekutivno rubi in po slepej ceni (Spottpreis) proda tako, da se pogosto ne dobi znesek za dačo in pristojbino, ampak komaj toliko speča, kolikor so eksekutivni stroški znašali. Kmetijstvo mora tedaj propasti ali je uže propalo. Omeniti moramo, da se je eksekutivni meč jako poojstril s tem, da so se postavili davkarijski eksekutorji. Ta naprava davkoplačilcem sekucije še mnogo dražejše dela, ker eksekutor ne posluje kot državini služebnik, ampak kot uradnik in se nam torej bržčas tudi stroški uradniški naračunavajo. To kaže čisti dohodek sekucij, ki je v št. Lenartskem okraju lani nanesel okoli 2500 fl.

Pod navedenimi stiskami vzdihuje sedaj kmetско prebivalstvo. Izvoljeni možje okrajnega zastopa bili smo večkrat prošeni obrniti se do visoke vlade, naj bi posestnikom zemljišč nekoliko prizanašala in ne tako neusmiljeno dolžnih davkov iztirjevala. Podpisani odborniki prosimo torej: visoka zbornica poslancev naj blagovoli z ozirom na veliko revščino in stiske med kmetškim prebivalstvom pridobiti nekoliko polajžbe pri iztirjevanju dačel! Odborniki okrajnega zastopa pri sv. Lenartu v Slov. goricah dne 9. januarja 1879.“

Tako se glasi pomenljiva prošnja, ki zopet jasno in glasno priča zoper nesrečno liberalno dobo, ki nas je tako z bremeni obložila in nam ves blagostan potrla, da še nam dobre letine iz stiske pomagati ne morejo. Želeti bi bilo, da bi tudi drugi okrajni zastopi jednako se oglasili. Vsaj je tudi po drugod jednako slabo in hudo! Takovi glasi so najboljša priprava za dobre volitve pri bližajočih se novih volitvah za državni zbor! Kajti čeravno je prav, kar so št. Lenartčani storili, vendar skušnja nam kaže, da od sedanje liberalne zbornice nimamo pričakovati, česar potrebujemo. V to je treba novih ministrov, novih volitev.

Papeževo pismo proti socijalistom.

Častitljivim bratom, patrijarhom, prvo stolnikom, nadškofom in škofom vesoljnega katoliškega sveta milost in občestvo z apostolskim sedežem imajočim

Papež Leon XIII.

Častitljivi bratje! pozdrav Vam in apostolski blagoslov! Kar apostolske službe dolžnost od Nas zahteva, tega Vam, častitljivi bratje, uže od začetka v ovojega papeževanja nismo opustili naznani v okrožnem pismu, do Vas danem, namreč smrtonosne kuge, ki po najskrivnejših potih človeške družbe plazi, ter jo v najskrajnišo nevarnost spravlja. Tudi smo Vam pokazali najzdatnejših pripomočkov, s katerimi bi se njej rešenje nakloniti in najhujšim nevarnostim, katere njej žugajo, v okom priti moglo. Toda zla, ki smo jih takrat objokovali, so v kratkem za toliko narastla, da smo zopet prisiljeni z besedami obrniti se do Vas, kakor da bi Nam prerok (Izaja) na ušesa klical: upij, ne jenjaj, povzdigni trobenti jednako svoj glas! Lehko pa veste, častitljivi bratje, da govorimo o ljudeh, ki se z raznimi in skoraj barbarskimi imeni nazivljajo: socijalisti, komunisti ali nihilisti. Le ti so po vsem svetu razširjeni in po hudobni zvezi med seboj najtesnejše zvezani ter ne iščejo več obrambe v temah tajnih shodov, ampak očitno in brez strahu prihajajo na svetlo in se trsijo izvršiti sklep, davno uže storjeni, namreč porušiti podlage vsakojakemu svetnemu družbinstvu. To so namreč tisti, ki, kakor sv. pismo priča: telo skrunijo, gospodstvo zaničujejo, veličastvo pa preklinjajo (Jud). Ničesar, kar je po človeških in božjih postavah za varnost in spodobnost življenja modro določenega, ne puščajo pri miru. Višjim oblastim, katerim se spodobi, da jim je po opominu apostolovem vsaka duša pedložna in ki imajo od Boga pravico ukazovati, odrekujejo pokorščino in proglašujejo, da imajo vsi ljudje popolnem jednake pravice in dolžnosti. Naravno združevanje moža in žene (sv. zakon), ki je celó divjim narodom sveto, onečastujejo in njegovo vez, s katero se domača ali rodbinska družba najbolj ohrani, slabijo ali pa tudi pohotnosti prepuščajo. Naposled zapeljani od poželjivosti po posvetnih rečeh — korenine vsemu zlu, zaradi katere so od vere odpadli, ki so se njej udali — napadajo pravo ali pravico lastinstva, uže po narurnej postavi posvečeno. In med tem, ko se delajo, kakor da bi hoteli za vse potrebe ljudij skrbeti in vsem željam ustrezati, skušajo po grozovenskem zločinstvu vse, karkoli je kdo postavno podedoval, z umom ali roko pridobil, ali z varčnim življenjem priskrbel, pograbit in med se razdeliti. Ove strahotne nauke pa sedaj v svojih shodih oznanujejo, v knjižurah hvalijo, s ploho časnikov med ljudi trosijo. V svoje nestrpljivosti so v kratkem času in zaporedoma

celó vladarje same napadali (nemškega cesarja, italijanskega in španjskega kralja), da bi po umoritvi teh, od katerih se jim je še česa bati, prosteje zamogli pogrezovati se v vsaktero krivico ter človeško družbo zagrniti v hrup, ropanja in ubijstva. Ovi predrzni poskušaji brezvestnih ljudij, ki dan na dan človeške družbi žugajo s hujšim razdjanjem in vseh sreča z nemirnim trepetom navdajajo, imajo uzrok in vir v tistih strupenih naukih, ki so se v prejšnjih časih kot malopridno seme sredi med ljudstva raztrosili in ki so ob svojem času toliko kužljivi sad obrodili. Dobro namreč Vam je znana, častitljivi bratje, najneumnisha borba, ki je, počenši od 16. stoletja (t. j. z lutrovtvom) po novotarjih vzkipela zoper katoliško vero, hudo naraščala od dne do dne, ter na to meri, da bi se vse božje razodetje, vsak nadnaravni red prekucnil in le iznajdbe človeškega uma, ali prav za prav sanjarije, bile dopuščene! Taka zmota, ki se napačno imenuje pametna, ker človeku od nature vsajeno poblepnost po imenitnosti draži in ostri in vsakere poželjivosti razbrazdava, ni samo številnim posameznikom sre prevzela, ampak celo svetno družbinstvo najobširnejše zasedla. Vsled tega so se po novejši še celó ajdom nezaslišanejši brezbožnosti osnovali države brez vsakega ozira na Boga in na red, ki ga je Bog ustanovil. Pravijo, da državna oblast nima ne začetka, ne veličasti, ne gospostva, ne ukazovalne oblasti od Boga, ampak od ljudstva, od množine ljudij, ki mislijo, da so oproščeni vsake božje kazni in postave, ter da se ima le tistim postavam uklanjati, katere bi si bili sami svojevoljno dali. In potem, ko so čezatorne resnice, kakor pameti sovražne, napadali in zavrgli, moral je sam začetnik in odrešnik človeškega rodu, Jezus Kristus, iztiran biti iz vseučilišč in gimnazij in polagoma tudi iz vsega javnega pa tudi vsakdanjega življenja. Prihodnjega življenja plačila pa in kazni so po zaželjivosti izročili in goreče hrepenenje po zveličanju na čas sedanjega življenja skrčili. Ker se toraj taki nauki daleko in široko in obilo sejejo in povzročajo razuzdanost mišljenja in djanja rodi, ni nikakor čuda, da se ljudje ubožniših stanov naveličajo prerevne hišice svoje in delavnice ter si v poslopja in premoženje bogatejših poletavati želijo, ni čuda, ako ni miru več ne javnemu ne zasebnemu življenju ter da je človeštvo uže skoro do najskrajniše nevarnosti zašlo.

Ali najvišji Cerkve pastirji, kojim je dolžnost odkazana Gospodovo čedo varovati zoper zasledovanje sovražnikov, so si uže zgodaj prizadevali nevarnost odvrniti in za zveličanje vernikov poskrbeti. Brž ko so namreč začeli kovariti skrivne (freimavrske) družbe, kder se je seme omenjenih zmot gojilo, podvzivala sta se rimska papeža Klemen XII. in Benedikt XIV. razkrivati brezbožne nakane ovih družeb in opominjati vernike vesoljnega sveta pred nevarnostjo, ki se je

pripravljala. Ko so pa možje, ki so se za modrijane hvalisali, človeku pripisovali neko razuzdano svobodo ter tako imenovano novo pravo izmislili zoper natorno in božjo postavbo in jo potrjevati pričeli, je papež Pij VI. blagega spomina v javnih pismih precej razkazal ovih naukov brezbožno lastnost in lažnjivost, ob enem je z apostolsko previdnostjo napovedal razdjanja, v katera se bo revno ogoljufano ljudstvo zavleklo. Ker se pa ni zdatno skrbelo, da bi se pogubni nauki ne bili od dne do dne bolj ljudstvom hvalisali ali celó v državne sklepe ne prišli, sta papeža Pij VII. in Leon XII. skrivna (freimavrska) društva izobčila in iz nova človeško družbo svarila pred nevarnostjo, ki njej je iz ondot pretila!

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Navadno še pravijo naši gospodarji: za mleko, puter, sir, kokoši itd. se jaz ne zmenim, to prepuščam vse ženskam. No, če so ženske pridne in vešče v tem oddelku kmetijstva, tedaj nasledki ovemu nemarnemu govorjenju niso še prehudi. Ali druga je, če so ženske malomarne, nevešče in še ob enem zapravljive. Kdor ni sam skusil, videl ali čul, temu še se niti ne sanja o prevelikej koristi, ki ga kmetovalcu dajejo dobre krave mlekarice. Na Štajerskem bilo je l. 1869. v gornjem Štajerju 69.367 krav, v srednjem 122.118, v spodnjem 73.996, skup 265.584 krav. Vsaka je mleka dajala l. 1876 v gornjem Štajerju po 1542 litrov, v srednjem po 1275 l. in v spodnjem po 1160 l. vse skup tedaj 3.510.300 hektolitrov. Ako računimo liter mleka poprek 10 kr. (v Mariboru velja 1 liter neposnetega mleka 12 kr. posnetega 10 kr.) tako so štajerske mlekarice l. 1876 dežili dale mleka, ki je bilo vredno okoli 35 milijonov goldinarjev. Lep harsčaj narodnemu premoženju! Tudi od koz in ovac se je dobilo precej mleka, od koz 81.233 hektolitrov, od ovac 7145 hektolitrov. Vendar to se ne more meriti s številkami pri kravah mlekaricah. Mleka se je porabilo za domače potrebe in za prodavo kot „frišno“ mleko 1.569.600 hektolitrov, za puter in maslo 1.778.600 hektolitrov in za sir 250.500 hektolitrov. Zanimive so številke, katere kažejo, koliko putra in sira se je naredilo. V gornjem Štajerju so putra naredili 528.900 kilo, v srednjem 1.253.800 kilo, ki se ga je največ v Gradec prodalo, v spodnjem 442.000 kilo. Masla pa so naredili v gornjem Štajerju 1.587.000 kilo, v srednjem 1.880.800 kilo. Uže te številke kažejo, da ljudje pri nas največ mleka, kolikor ga sami ne porabijo, prodajo kot „frišno“ mleko, kot puter ali maslo, najmenjše pa kot sir. Kajti za sir se je l. 1876. porabilo 250.500 hektolitrov mleka. Sira se pa prideluje različnega. Največ tako imenovanega štajerskega sira (Steirerkäse), ki se na-

reja iz skisanega mleka, najbolj v gornjem Štajerskem, namreč po 390.000 kil, v srednjem samo 2800 kil, na slovenskem Štajerskem pa nič; Slovenci imamo tako zvanega kislega mleka ali vse-dance največ, namreč po 168.000 kilo na leto. Tolstega sira tudi le bolj nemški Štajerci največ naredijo, namreč 37.500 kil, mastnega sira po 92.400 kil, pustega sira pa gornji Štajerci nič, srednji 33.600 kil, slovenski pa po 22.400 kil na leto —

Navedene številke so jako podučljive, ako jih natančnije pregledamo. Mimo drugih nas učijo, kako se mleko po raznih krajih dežele v denar spravlja. Kmetovalci, ki so blizu mest, prodajo največ „frišnega“ mleka, dalejšnji delajo puter in maslo, najbolj oddaljeni pa sir. To je popolnem naravno! Zato svetujemo slovenskim kmetom, ki so blizu mest ali železnice, naj si priskrbijo dobrih krav mlekaric, naj jim lepo strežejo, pa v mesto prodavajo. V tako gospodarstvo je treba najmenjše kapitala založiti in nese najhitreje in dobrih obresti. V spodbudo naj služi to, da na pr. gornje Poljskavski grajščak celó železnico rabi, da „frišno mleko v Maribor pošilja in drug celo blizu Maribora speča po 3400 fl. vsako leto samo za mleko! Jednako delajo vsi razumni kmetovalci blizu mest, zakaj bi pa slovenski tega še bolj ne posnemovali? Vendar oddaljenejšim posestnikom to ne kaže in ti morajo drugače obrniti ter skrbeti za pridelovanje putra in masla, ki se tudi lahko in dobro proda. Putra 1 kilo velja v Mariboru sedaj fl. 1.05 masla pa fl. 1.25 in še ga dobiti ni. Dobrega putra se posebno meseca maja najleži in največ proda, ker ga gospoda takrat kot spomladansko zdravilo in krepilo rabi. Hribovskim, planinskim in sploh od naljudenih mest oddaljenim posestnikom pa je priporočati, da se popremerijo umetnega sirarstva po zgledu drugih narodov, ki so v enakih okoliščinah, da mleka drugače v dober denar spravljati ne morejo. To je močno želeli ne samo oziroma na hasek kmetovalcev, ampak tudi oziroma na vse narodno gospodarstvo. Kajti le preveč lepega denarja nam izhaja iz cesarstva za tuji sir; za parmezanski, ementalški sploh švicarski, limburški itd. sir. Vsaka večja štacuna nam ga ponuja. Temu se mora v okom priti; naši hribovski in planinski kmetje zamorejo, ako le hočejo, ves tuji sir z domačim spodrinoti in lepim denarjem zaslužiti. Vlada je na to delovala na Kranjskem in Goriškem uže pred 10. leti, kakor nam vrli rojak g. France Kuralt, sedaj tajnik hrvatskega gospodarskega društva in urednik „Gospodarskega Lista“ v štev. 24. pret. l. pripoveduje. Gospodarska družba kranjska in goriška je namreč po ovom poročilu s pomočjo državne podpore kupila mnogo bikov lepega koroškega Belanskega plemena, jih po deželama razdelila in naposled za nekolikimi leti pozvala razumnega sirarja iz Thuringa na Nemškem proti plači 1500 fl. Mož je bil spreten in voljen, ali zastonj se je tru-

dil, ko je kmetovalce nagovarjal naj bi se združili v „sirarska društva“. Večkrat so ga hoteli natepsti ali celo umoriti. Na to mu je deželna vlada dovolila 8000 fl. S tem denarjem je postavil na Goriškem sirarnico, priredil orodja in posod, kupoval mleko po 9 kr. liter in začel delati sir. Ljudje so se temu močno čudili; ni jim šlo v glavo, da bi kdo zamogel mleko tako drago plačevati in še zraven dober dobiček imeti. In vendar bilo je tako. Več let potem se je začel sir prodavati in račun je pokazal, da je sirar pri vsakem litru mleka imel po 3—4 kr. dobička. To je kmetom odprlo oči. Zdajci so začeli snovati sirarska društva, da bi ves dobiček mlekarstva in sirarstva na se potegnoli. Poroča se nam, da je uže nad 30 takih sirarskih društev ustanovljenih na Goriškem in Kranjskem ter da se je tako skoraj uže ves italijanski, prej drago plačevani, sir spodrinol. Tako je prav! Želimo, da bi se takih društev tudi na Koroškem in Štajerskem osnovalo, morebiti v Solčavskih planinah, v šoštanjskem, slov. graškem itd. okraju, sploh tam, kder se „frišno“ mleko, puter in maslo ne more tako lahko in dobro spraviti v denar, kakor sir. Nedavno je nek uredniku „Slov. Gospodarja“ še neznan kmet pripeljal poln voz sira, narejenega po švicarskem načinu, v Maribor na trg; ljudje so se kar trgali zanj!

Beseda o telečji reji.

M. II. Le najlepša in popolnoma razvita in zdravo raščena teleta se naj pustijo za rejo. Tele je močno, kedar njegova teža iznaša 12 del matere teže. Če je krava 400 kilo težka, mora tele blizo 33 kilo težko biti, če 300 pa 25 kilo. Tako težke so večidel krave, ki se navadno redé. Zato je treba pripravne živinske vage, ki služi kmetovavcu kakor ura v hlevu. Telice in junčki, ki imajo pozneje ko biki za plemo služiti, morajo biti od dobre krave, tedaj od krave, ki je dobra mlekarica. Tu se navadno od kmetovavcev vse premalo gleda na rod in na starše teletove posebno na mater. Bik mora biti sposoben vse dobre lastnosti svojega plemena tudi na porojenega mladiča prenesti, pa tudi krava mora vse dobre lastnosti kolikor mogoče v najviši dobroti in popolnosti imeti, ki so cilj in konec vsakega živinorejca. Ta cilj in konec živinoreje pa je različen. Jeden kmetovavec si hoče izrediti dobre krave mlekarice, drugi veliko mesnato živino, ki je posebno za mesarja, tretji zopet močno vprežno živino, četrti zopet kaj drugega. Poprek pa mora velika mlečnost veljati za prvi in poglavitni cilj, ki si ga živinorejec stavi. Od krava, ki je slaba mlekarica, se ne sme nobeno tele rediti. Iz takega teleta postane malokdaj dobra mlečna krava, tudi takrat ne, če bi teža in podoba reditev nasvetovala. Na to naše gospodinjje in gospodarji še vse premalo gledajo. Njim je začasni kratek dobiček iz mleka in od telet poglavitna reč. Kaj bode pozneje iz

teleta ali dobra mlekarica, močen in sposoben bik za plemo, ali mesnat vol, to jim je le premnogokrat deveta briga. Pri tem pa ne gre, da bi se samo na lasten spomin ali na besede te ali ene dekile kdo zanašali: Mleko se mora meriti, vsaj jeden dan v tednu. Dojba ali molža se mora zapisati in tako vsaj poprečen preudarek skozi leto napraviti. Bele vrane so še dandanes kmetovavci in manjši posestniki, ki natanko znajo, koliko njihove krave posamez molzejo, ali pa koliko vse skup. Poznajo sicer vozove sena, slame, krompirja in druge klaje, ktere so jihovim kravam skozi leto potrebne, mleka pa, prvega in pravega študenca skoraj vsega dobička, nikdar ne primerijo. Zato toliko slabih ničvrednih krav, odtod le revni vspehi in počasen napredek v reji goveje živine. Iz rečenega je toraj jasno ko beli dan, da ni vse eno ali je tele od krave, ki daje morda 1600—2000 litrov mleka na leto ali od krave, ki ga ima le 1000—1200. Tele od prve krave je štirikrat več vredno in se more od njega pričakovati, da iz njega tudi pridna mlekarica postane. Tu je treba toraj preudarjati, premišljevati, skuševati in ne pa kaj tako v en dan teleta za plemo puščati in rediti. (Dalje prih.)

Ovce nakupovati začeli so prav močno francoski barantači; nedavno so jih 200 odpeljali od nas skozi Italijo v Pariz. Pravijo, da pridejo zopet in še po več ovac, ki bodo tedaj bolj drage postale.

Vinska trta je baje po mnogih vinogradih ozebla tako, da se višje okice osipavajo. Grobanje tedaj letos ne bo kazalo!

Sejmovi. 24. jan. Koprivnica, Laško; 25. jan. Glenstätten, Gomilica, Studenice, Slov. Gradec; 28. jan. Artiče, 31. jan. Dobova v Vel. Obrežu 1. febr. sv. Peter pod Sv. gorami, Radgona.

Dopisi.

Iz Maribora. (Polovičarski volilci) so nam tisti, ki so samo enemu narodnemu kandidatu izmed 2 postavljenih svoj glas pri volitvi dali, drugi glas pa tovaršu Seidlovemu, namreč kandidatu Seederju prihranili. Omahovanje nikoli in nikdar ni dobro; le tedaj zmagajo taki omahljivci in polovičarji, kedar se jim posreči večino volilcev zmotiti. Kedar pa naletijo na ogromno večino odločnih in značajnih mož, tedaj morajo vselej propasti in se pri obema nasprotnima strankama zameriti. Godi se jim, kakor človeku, ki je hotel na enkrat na dvema stoloma obsedeti pa je med obema na tla pal. Veseli pa nas odločne slovenske volilce, da je takih omahljivcev le malo bilo. Izmed 192 navzočih, volilnih mož se jih je takih našlo samo — 20. Sedem je glasovalo: Seeder-Radaj, namreč: Janez Robič (Lembah), Jožef Korošec (sv. Martin), Štefan Šunko (Pivola), Peter Limavšek (Bistrica), Franc Vračko (Volčji dol),

Anton Kniplič (Selnica) in Leopold Hautz (Cirberg). Trinajst jih je pa bilo, ki so glasovali: Seeder-Fluher: Janez Peklari (Andrence), Miha Jauk (Studence), Nace Ahman (Jablance), Jakob Oswald (Krecenbah), Janez Šuzel (Krecenbah), Jožef Vogrin (Maljna), Matija Majhenič (Osek), Janez Pogorelec (Pokoše), Simon Ačko (Ritonjsko), Peter Frangež (Rogoza), Anton Planinšič (Rotenberg), Matija Eferl (Šice) in Jožef Antonič (Cogetince). Hudi na te moževe narodni Slovenci nismo, vsaj so nam pomagali k sijajnejši zmagi, posebno pa Seidla vrči, vendar za drugo jih prelepo prosimo, naj postanejo z nami vred — odločni, značajni, narodni možje! Naj se ne dajo od nikogar v tabor speljati, ki je vseskozi protiven naši veri, našim kmetom in sploh — Slovincem! Konečno še omenimo dues tistih volilnih mož, ki so doma ostali, ali iz prevelike bojazljivosti ali izakega drugega uzroka, tega nečemo preiskavati. Izostali so: Janez Marko (Kameca), Simon Jager (sv. Jakob), Franc Brezner, (Plač) Janez Komauer (Slivnica) in J. Šerbinek (Vrtič), vsi iz mariborskega okraja; št. lenartskega in slov. bistriškega okraja volilci bili so vsi navzoči. Prihodnjič objavimo imena slavnih značajnih Slovencev, ki so volili brez strahu, brez omahovanja — pošteno narodno!

Iz slov. Bistrice. (Goljufno rubljenje). Nedavno je prišel iz ječe malopriden sin uradnika Slov. Bistriške grajščine. Ko mu je doma pri starih začel dolg čas biti — vsaj brez denarjev — premišljeval je, kako si pomagati. Zapazil je brz, da ima njegov oče (uradnik) izgotovljat mnogovrstnih pisem in da nektera kažejo, kako bodo po doktorjih in sodnji z denarnim platežem kaznovani nekateri kmetje. Zmislil si je in za pomočnika dobil nekega slugo in brivca pri našem mestnem padarju. Uradnikov sin izmakne svojemu očetu zato primerua pisma in gresta med kmete — padarjev sluga kot doktor Duhač, uradnikov sin pa kot dr. Duhačev pisar, in nekoliko kmetov ~~crabita~~, nekaterim dosti odpustita, da jima le kmetje po večjem naprej pisano globo (štraf) ~~denarjih~~ izplačajo po okraju Slov. Bistriške scdnije.

Primerilo se je, da je eden od tega dr. Duhača oglobljeni (štrafani) kmet, prišel v nedeljo v Slov. Bistrico in preden je šel v cerkvo, se je podal k mestnemu padarju, da bi ga njegov „podbirer“ obril. Ko pride kmet v hišo, zapazi tistega „dr. Duhača“ — kako urno gospode in kmete „fletno“ striže in brije. Kmetu se to čudno zdi, se da tudi „fletno“ obriti in potem gre v cerkev k božjej službi, in potem gre v gostilnico in tamkaj prideta vkup z dr. Duhačevim „šribarjem“ (pisarjem) in ta ga tirja, da mu še mora 50 kr. za „štempel“ plačati. Kmet nevoljen se z drugimi pogovarja, in kmeti mu se smejiyo, ker spoznajo, da je to sleparija. Urno gre kmet po žandarje; dr. Duhača žandarji hitro ulovijo ali njegovega „šribarja“ še išejo. Slovenci! To je sad zdajnega liberalizma in nemške kulture!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zavolj Bosne in Hercegovine se nemški liberalni poslanci sedaj močno pulijo in kregajo med seboj, eni so za Berolinsko nagodbo, drugi pa nasprotujejo, vsi pa obžaljujejo Turka; znani Karneri se je skoraj britko razjokal nad propadom Turčije, vendar je pa sedaj za zasedenje turških dežel; 40 govornikov še hoče govoriti, prav za prav pa prazno slamo mlatiti.

Čudno je tudi to, da očetje nove šolske postave sami tožijo o propadu nove šole, posebno pa delovanje deželnih šolskih svetov grajajo. Tako je liberalce Heilsberg povedal, da je štajerski deželni šolski svet nekej srenji na gornjem Štajerskem strogo ukazal novo šolsko poslopje postaviti za 6000 fl. Ko je bila postavljena pa je rekel, da srenji ondi šole treba ni, ter jo dal zapreti. Ministra Stremajerja pa je ta novica tako zgrabila, da je nevoljen djal: „to je dokaz nesposobnosti in brezpametnega postopanja ove deželne šolske gosposke.“ No, če uže liberalni ministri tako ostro obsojujejo delovanje najvišje novošegne šolske gosposke v deželi, kdo hoče zameriti nam, ki smo od začetka nasprotovali? Res v kratkih letih smo prišli do tega, da je celó liberalce očete strah pred lastnim liberalnim otrokom. Sicer pa sedanji liberalni gospodje ne bodo več dolgo utegnili kesati se v državnem zboru. Berolinski mir, kupčijsko pogodbo z Italijo in Francijo, in proračun za l. 1879. imajo še razpravljati, potem bodo pa svojo 6letno za Avstrijo malo srečno delo dokončali. Razpisane bodo nove volitve pod novim ministerstvom. Pravijo, da bodo to sestavili knez Auersperg, grof Hohenwart in profesor vitez Miklošič, naš slovenski ljutomerski rojak, ki pride namesto Stremajerja! Ti ministri hočejo mir in spravo med avstrijskimi narodi napraviti, da bo cesarstvo dovolj močno zasedeti Novi-pazar, Albanijo in Macedonijo do Soluna, to pa v zvezi z Rusijo! — Vojaških vaj letos ne bo. — V Gradcu bo 8. februarja okoli 800 delavcev službo zgubilo pri ocelninski fabriki, ki je krido napovedala, čeravno so delavci morali tudi po nedeljah in praznikih delati! — Frančiškane in kapucine zgubimo, če bodo liberalci še dalje gospodarili. — Ogerski brambovci — honvedi — so dragi; letos bo 6 milijonov treba za nje! — Hrvatski deželni zbor je volitev srbskih poslancev v Vukovaru in Tovarniku zavrgel, ker se je nepostavno pri volitvah ravvalo.

Nova Avstrija. Artileristi rezervisti so sedaj tudi dobili odpust. Novo leto so pravoslavni Bosnjaki prvič s cerkveno procesijo v Sarajevu obhajali; više od 400 let bilo jim je to prepovedano! Hadži-Loja leži še vedno bolan v bolnišnici; ranjene noge ne pusti odvzeti! General Jovanovič je na poti v Bosno, po njegovem prihodu bo nadvojvoda Württemberg po deželi potoval in kraje ogledoval.

Vnanje države. Celi svet iznemiruje sedaj človeška kuga, nekdanjemu pomoru čisto podobna, ki se jo blizu Astrahana na Ruskem prikazala, kamor so jo kozaki, vrnivši se iz rusko-turškega bojišča v Aziji, baje zatepli. Človeka, če prav zdravega, začne glava boleti, omotica mamiti, kmalu ga sili iz sebe metati, moči ginejo grozno naglo in v 24 urah je mrtev, malokteri nalezenec učaka tretjega dne. V 5 vaseh je vse zbolelo, 385 je uže mrtvih. Ruska vlada je kordon potegnila okoli okuženih krajev pa ni mogla zabraniti, da nebi dalje se raztepla. Novine pravijo, da so uže v Nižjem-Novgorodu in celó v Odesi zasledili strahovito človeško kugo. Nemška in avstrijska vlada je sklenila vzajemno postopati in meje strogo zapreti. — Francoski republikanski ministri so pomilostili 2245 komunistov; Francozi še nimajo dosti, da so jim ovi razbojniki uže enkrat Pariz užgali. Bismark tuhta, kako bi visoko colnino vrgel na tuje zrnje, živino, volno, železo in tobak. Švicarji predirajo 12000 črevljev visoko planino Gothard za železnico, ki bo Nemčijo vezala z Italijo. Ta železnica utegne še kedaj nam pa tudi Francozem v vojski nevarna biti. Italijanski rovarji pošiljajo Orsinskih bomb v Trst. Turški sultan je ukazal Novipazar in Mitrovico tako utrditi, kakor je bila Plevna. Angleži v Afganistanu so vzeli mesto Kandahar in se pripravljajo udariti v Ghiznev, Kabul, kder je vse v neredu, in še dalje v Herat. Nekaj Afganov pa je v Indijo mahnilo Angležem se hrbet. Sicer pa Angleži z denarjem več opravijo, kakor s puškami, Jakub-Khanove vojake so podmitali tako, da je zopet cel regiment konjenikov odpal.

Za poduk in kratek čas.

Iz Gradca do Sarajeva.

(Dogodki iz življenja vojaškega duhovnika v bosenski vojski l. 1878.)

VII. Brod postaja od dne do dne važnejši in bogatejši. Sicer je mesto majhno in ne posebno lepo. Šteje okoli 7000—8000 prebivalcev. Hiše ima nizke in z deskicami krite. Razdeljeno je v trdnjavo in dolnje mesto. V prvi se nahaja kosarna, bolenišnica, vojaška kapela in shrambe za vojaško blago. V dolnjem varošu najdeš 2 katoliški cerkvi, farno in frančiškansko, ter edno grško-iztočnih Srbov. Cerkveno življenje je zaspano, skoro mrtvo. Po nedeljah in praznikih imajo kat. cerkve le pičlo število pobožnih obiskovalcev. Ne vem, ali je zmirom tako, ali le samo v tem vihar-nem času. Od Brodskih šol je spomena vredna nižja in višja realka. Drugih posebnostij nima mesto. Glavna skrb jegovim stanovalcem je trgovina po Savi. Po pridobitvi bogate Bosne bode se Brod povzdignil do znamenitnega obrtnega mesta, posebno kedar bode zvezan po železnici s Bosutom ali turškim, sedaj bosenskim Brodom. Onda lahko postane za Slavonijo to, kar je Budim-Pesta za

Ogrsko. Opomnim še naj, da je bil v Brodu rojen dne 15. marcija 1824 narodni srbski pesnik Vranko Radičević. Poslavljen je l. 1847. s prvim zvezkom svojih pesmij ktere je posvetil: „Srbski omladini“ in odslej je bil eden najčislanejših narodnih pesnikov. Nova doba je z njim nastopila za srbsko slovstvo. On je oživil narodno pesništvo. Mladega pisatelja je posebno priporočal učenik Daničić. Študiral je v Karlovcu in v Beču, kjer mu je bil iskren prijatelj srbski Homer: Vuk Stefanović Karadžić. Umrli je l. 1853. Jegove kosti počivajo na Marksner pokopališču v Beču ne daleč od Vuka in drugih jugoslavjanskih pisateljev. Jegove pesmi so doživele l. 1878. uže peto izdajo. —

Dne 3. avgusta je došlo našem zdravnškimu oddelku povelje, da mora na nedoločen čas v Brodu ostati. Zato sem skušal, da se seznanim kolikor moči z mestno okolico. Že popoldne se podam v društvo g. Jvana Kendjelić-a, administratorja iz zagrebačke nadškofije, g. Dobošević-a, posestnika iz slavonskega mesta Jloka in ednega o. frančiškana v turški Brod-Bosut, ki je na desnem Savskem obrežju. Mesto šteje okoli 3000 prebivalcev, največ mohamedancev, nekoliko Srbov in katolikov. Tu je ladijiška postaja avstrijskega Lloyd-a (brodnarskega društva) in telegrafska ščacija. Hiše so vse lesene od temelja do slemenca. V kterih bivajo turčini, te imajo okna z lesenimi mrežami zakrita, da nihče ne more v nje pogledati. Prodajalnice (dučanov), pivarnice (mehan), kavarn (kofeodžakov) je mnogo in so vse na ulice odprte. Ogledali smo si najprvo mohamedansko džamijo ali turški tempel. Poslopje je štirovoglato, z deskicami krito, drugače pa zidano. Na desno od vrat stoji, kakor povsodi pri Turkih, tenek prav špičast turn „munara“; najprimernejše se da prispodobiti kakšnemu dimniku a ne našem zvoniku. Na vrhu ima zobčast hodnik, po katerem se spre-haja ob gotovem času turški pop, hodža imenovan, in „vika“ to je glasno kriči navadno „alaha bilala“ (boga mi tako mi boga) ter vabi vernike k molitvi, ki se ima po petkrat na dan vršiti. Tem lepše zna hodža vikati ali popevati, tem bolj je vernikom priljubljen. Na druge reči se ne gleda veliko. Plače ima neki po 100 dukatov. V notranjo džamijo peljal je nas četvorico hodžin sin. Ko nam odpre vrata, smukne naglo naprej ter reče ozbiljno: gospoda! dalje ne smete stopiti, kakor na to le hasuro (rogoznico.) Dečka smo na besedo ubogali. Tje gori po tleh so bili razprostrti pisani tepihi. Le pri vratih je ležala lično spletena rogoznica, na ktero smejo tudi inostranci stopiti. Vprašali smo kuštravega turčina, bi li bilo dovoljeno, do kraja džamije korakati, ali on po turški šegi zamokne: jok! jok! (ne, nikakor ne.) Ako pa izu-jete „papuče“ (črevlje) in vzemete „abdest“, t. j. ako si umijete noge in obraz, onda smijete — drugačije: jok! Razun tepihov in 4 golih sten ni po džamiji ničesar najti. Kjer je po naših cerkvah altar, tam je zid izdolbljen in so kake tri turške

besede napisane. Kaj da pomenijo, ni znal mladi hodža. Rekel je samo tje v beli dan, da najbrž pravijo: „v tej džamiji ima hodža pravico koran čitati, dokler bode živ“. Na levi strani, po našem na epistolskeji, stoji na vzvišenem kraju leca, raz ktere uči hodža svoje poslušalce koran t. j. turško sv. pismo. Ogledovali smo si menda predolgo ta čudni hram, ker je došel še drug turčin in je prav jezno gledal, da se tako počasi odpravljamo. Zatim smo obiskali katoliškega župnika o. frančiškana Bilipa Oršolič-a, ki stanuje skoro uže na koncu mesta. Sprejel nas je prijazno in takoj v vrt odpeljal, kder nam je postregel z vinom, sirom in finim duhanom. Mož je visoke korenjaške postave. Pod nosom mu se vijejo dolge goste brke. Oblečen je bil po turški. Oršolič je bil prvi, ki se je s svojimi župljani po prehodu naše armade baronu Filipoviću poklonil in ga s krepko besedo navdušeno pozdravil. Razkazal nam je svoje stanovanje, ki obstoja iz dveh majhnih, po turškem običaju uredjenih sobic. Na steni so viseli 3 karabinarji in dve dvecevki, obe nabiti. Osem dni pred našim dolazkom v Bosno je moral župnik vedno pri orožju sedeti, še po noči ni smel očesa zatisniti, ker so mu Turki pretili, da bodo vse razdjali. Katoličani so si sila mnogo straha užili pred besnimi mohamedanci. Deset dni pred 29. julijem umorili so ti divjaki na grozen način dete katoliške matere, in neko deklico so na polju smrtno oskrunili. Vse te v nebo vpijoče silovitosti je župnik naznanil Filipoviću, ki je obljubil pomoči in zadostenja. Skoro ni verjeti, da bi zamogel z umom in srcem nadarjeni človek tako divjati proti svojemu bližnjemu, kakor se to pripoveda o turških krvnikih nasproti kristijanom. Pred odhodom stopimo še v skromno cerkvico, ki je bila pred 2 letoma postavljena. Poprej se je v revni sobici sv. meša služila. Nikoli niso privolili Turki, da bi se sezidala katoliška hiša božja. Zvonika še sedaj nima. Zvon visi na koru. Župni patron je sv. Ilja, prorok Elija, katerega podoba na ognjenem vozu najdeš pri velikem in edinem altarju na presno naslikano. Od cerkvene priprave se nabajajo le najpotrebnejše reči a še te so uborne. Verniki radi zahajajo k službi božjej. Svojega dušnega pastirja ljubijo iskreno in ga zovejo: naš ujak (stric). Po slovesu nas je župnik veliko časa spremljal po dolgi ulici. S potoma nas je srečala tropa Bosnijakov, izmed kterih sta bila 2 precej vinjena. Župnik nju takoj očitno okrega, češ, da zaslužita batine, ker se v v tem važnem času upijanita in slab zgled dajata. Moža sta obljubila, globoko se klanjajé, da nečeta više žaliti „častnog fra ujaka“. Pojdóč se oglasimo se še najpoštenejšemu kaloličanu v turškem Brodu, ki je ravno stal pred svojo „kučo“. Povabil nas je brez odloka v „čardak“ t. j. v gornjo hišo, v kterej so bili za zidom široke klopi pokrite z dragocenimi tepihi in vanjkuši. Stola ali kakega naslanjača ni bilo nikjer. Jedva smo

se bili vsedli, in že je prinesel gospodar rumenike (vina) ter nam v krepkem bosanskem jeziku napil, da ga v srce veseli, ker zamore brez strahu pred Turki pogostiti vrle Avstrijance. Pri odlazku je za nami po stopnicah klical: „Moja vam je kuća vazda otvorena, dodjite, kad godj vas volja.“ Ko smo se domov vračali, sedeli so zunaj pred hišami na nizkih klopih mladi in stari Turki in so pušili čibuk pa srebali črno kavo. Žene ni bilo nobene videti. Turške bule, kakor se imenujejo mohamedanke, ne smejo iz hiše. Zaprte so vedno, kakor robinje. Okna jihovih sob so zakrita z mrežami, tako, da še v jasno nebo ne morejo gledati. Pa še to ne zadostuje. Hiše obdaja visok deskin plot, ki sega večjidel do strehe, da je zabranjen vsak pogled na ulice. O turškem Brodu smem brez zamere reči, da je tu svet „z blanjami zadelan“.

(Dalje prihod.)

Smešničar 4. Učitelj vpraša učenca: kakor tu vidiš na tem „globusu“ je zemlja okrogla, kdo so pa naši nasprotniki pod nami! „Tega jaz nevem“, odgovori učenec. Učitelj: no, ko bi mi tukaj v v Mariboru skoz sred zemlje luknjo prevrtali, kde bi na uni strani zemlje ven prišli? Učenec sedaj hitro odgovori: „skoz luknjo!“ Tomaž Muškát.

Razne stvari.

(Val. Orožnovi Spisi), zbral in priredil Mih. Lendovšek, vikar v Ptuj, založil in izdal Ignacij Orožen, kanonik, natisnila in prodaja tiskarnica družbe sv. Mohorja v Celovcu. Tako je naslov prelepej novej knjigi, ki nam objavlja dobro zadeto podobo pesnika Orožna in na 237 straneh jegove spise: pesni, igrokaz in različne spise. Cena 60 kr.

(Za cesto od Slov. Bistričke postaje do Pečeh) sedaj po srenjah podpisujejo prošnjo do deželnega odbora v Graecu, naj bi se brž začelo delati.

(Občina Starocestna pri Ljutomeru) je častno srenjčanstvo pripoznala g. F. Cigroseri, c. kr. davkarju, g. A. Reich-u, davkarijskemu adjunktju in srenjskemu pisarju g. Skuhali.

(Pišečki župan) g. baron Moskon je „Slov. Gospodarju“ priposlal snop pisem, iz katerih bi se naj urednik prepričal, da se pri nobenej seji srenjskega zastopa v Pišecah nikoli ni govorilo, ne sklepalo, da bi se dr. Bleiweisu podelilo častno srenjčanstvo! No, zakaj pa ne? Ali je Slovence v Pišecah sram blagega očeta Slovencev? Slobodno bi jih nečesar druga sram bilo!

(Bleiweisova svečanost) opisana od g. Bezenška, urednika Jugoslav. Stenografa, v Zagrebu je lepa knjiga, dobro došla, čestilcem očeta Slovencev. Velja 60 kr.

(Obsojeni so) Eduard Leyrer na 10 mesencev zapora, Jožef Rodež na 3 leta, Anton Meglič na 5 let, Lovro Kogelnik 8 let v težko ječo, Anton Gselman pa k smrti na vislicah.

(Ptujška hiralnica) je lani preskrbovala 132 bolehavih siromakov.

(Zaprli) so Antona Koželja v Vojniku, ker si je baje sam gospodarsko poslopje užgal, da bi 600 fl. zavarovnine dobil.

(Č. g. Muršec) rojen Bišičanec postal je kurat v Spielfeldu!

(Tretjega advokata) dobi sv. Lenart v Slov. goricah, nekega dr. Wittermanna. Ali 2 nista dosti?!

(G. dr. Alojz Baumann) c. k. sodnijski adjunkt je prestavljen iz Maribora v Cmurek.

(V Vuhredu) je na osepnicah umrlo 7 ljudi in 22 šolarjev zbolelo.

(Dražbe III). 25. jan. Jožef Jovančič v Ljutomeru; 7. febr. Anton Tonjko 3050 fl. v Šmarjah, Jožef Sakelšek v Sakovem 1000 fl. Tomaž Čelan v Šikolah 1000 fl.

Loterijske številke:

V Gradcu 18. januarja 1879: 90, 12, 21, 76, 4.
Na Dunaju " " 79, 23, 85, 26, 24.
Prihodnje srečkanje: 1. februarja 1879.

Orglarsko-cerkovniška služba

farne cerkve sv. Mihela pri Šoštanju je izpraznena.

Razven lepih dohodkov n. pr. v zapisani brnji, štolariju, zvonjenju, ima orglar tudi prav prostorno stanovanje, novo sezidan hlev, 2 njivi in 1 travnik.

Ob enem opozorujemo na zahtevanje, da mora orglar zaradi cerkovniških opravil pomagata imeti.

Prosilci se naj pismeno oglasijo do 1. februarja 1879.

Cerkveno predstojništvo sv. Mihela pri Šoštanju.

Orglje

še dosti dobre so po ceni na prodaji pri farni cerkvi v Skalah. Pogodbe se zvejo pri cerkvenem predstojništvu.

Oroslav Dolenec,

svečar v Ljubljani,

priporoča svojo mnogovrstno zalogo čisto voščenih sveč, katere lepo gorijo, mirno in počasi gorijo in nič ne kapajo. Pohvalnih pisem imam na razpolaganje, kdor jih hoče videti. Boljši kup ne more noben svečar delati.

Priporočam se visokočastiti duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom, posebno za

svečnico,

in zagotavljam, da bom vsakemu dobro in hitro postregel.

3—3

Olja delat

1—3

vabi Janez Černe, po domačem Haba, v Framu (Frauheimu), ki je sedaj iz nova začel olje delati!

Častitim gospodom župnikom!

Podpisani vljudno naznanujem, da izdelujem mesingaste in kositarske prav lične **cerkvene laterne ali stalnice**

v različnem zlogu, tudi štirivoglate za razsvetljavo po cerkvi, obhajilne svetilnice, kljukaste svečnike za pod križeva pota, pušice za pobiranje miloščinje po cerkvi, predmašne umivalnice itd.

Vsake vrste železna ognjišča za vzditati ali iz železn. ploščaka, kositarske škafe, kakor vsakovrstno kuhinjsko orodje in razne vtisnjene ali gladke posode.

Tudi izdelujem razna železna vrata in omrežja za cerkve in pokopališča, kakor sicer vsakovrstne ključavničarske in kovarske reči.

Prevzamen vsakovrstno pokrivanje zvonikov, cerkev itd. z železnim, cinkastim, kositarskim ali bakrenim ploščakom, izdelovanje strešnih žlebov in strelovodov, barvanje zvonikov, cerkvenih streh itd. popravljanje vseh sem spadajočih stvari itd.

K obilnemu naročevanju se najuljudnejše z dobro napravo kot z nizko ceno priporoča

Jakob Belec,

stavbni klepar, ključavničar kovač in posestnik v Šent-Vidu pri Ljubljani.

1—3

Na zahtevanje se postreže z obrisi

OZNANILO.

2000 jabelkinih sadnih drevesc, pripravnih za cepljenje (divjakov), pa tudi nekoliko gruškinih, 1—2 metra visokih, po 5—10 kraje.; potem 1000, meter visokih, prav lepih, 3letnih hrastovih sadežev, po 5 kraje. se dobi pri

Mart. Žnidarju,

posestniku v Košenci poleg Celja.

2—3